

PRITUŽBENI MEHANIZAM

SG/E/2024/16

KORIDOR VC MEDAKOVO – POPRIKUŠE (BOSNA I HERCEGOVINA)

IZVJEŠTAJ O POČETNOJ OCJENI

29. NOVEMBAR 2024.

SG/E/2024/16

Koridor Vc Medakovo – Poprikuše (Bosna i
Hercegovina)

Izveštaj o početnoj ocjeni

Pritužba je povjerljiva: Ne

Dostavlja se:

Podnosilac pritužbe
Nosilac projekta

Ovdje

Glavni inspektor
Relevantne službe EIB-a

Izjava o odricanju odgovornosti

Ovaj izvještaj zasniva se na informacijama koje su Odsjeku za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a bile dostupne do 4. novembra 2024.

U slučaju nepodudarnosti između jezičnih verzija mjerodavna je verzija na engleskom jeziku.

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a (Pritužbeni mehanizam) je podloga kojom se omogućuje rješavanje sporova ako neki pripadnik javnosti smatra da je Evropska investicijska banka (EIB) možda u nečemu pogriješila, to jest ako smatra da je počinila neku nepravilnost u postupanju. Pritužbeni mehanizam nije pravni mehanizam izvršenja i ne zamjenjuje odluke nadležnih pravosudnih organa.

Nepravilnost u postupanju predstavlja loše postupanje ili izostanak postupanja. Do toga dolazi kada EIB ne postupa u skladu s nekim pravilom ili principom koji je za njega obavezujući, uključujući vlastite politike, standarde i postupke. Pojam nepravilnosti u postupanju obuhvata EIB-ovo nepoštivanje ljudskih prava, mjerodavnih zakonskih propisa ili principa dobrog upravljanja. Nepravilnost u postupanju može se odnositi na odluke, radnje ili propuste Grupe EIB-a, a može uključivati i uticaj projekata i djelovanja EIB-a na okoliš ili društvo.

Jedan od glavnih ciljeva Pritužbenog mehanizma je osigurati pravo na saslušanje i pravo na pritužbu. Pritužbeni mehanizam je nadležan za rješavanje problema na koje ukazuju podnosioci pritužbi, i to u saradnji s odgovarajućim unutrašnjim i vanjskim zainteresiranim stranama. Kada je to moguće, Pritužbeni mehanizam također promovira i podržava lokalne postupke rješavanja pritužbi (na primjer, posredstvom pritužbenih mehanizama na nivou pojedinačnih projekata). Za više informacija o Pritužbenom mehanizmu EIB-a posjetite: <https://www.eib.org/en/about/accountability/complaints/index.htm>.

Početna ocjena

Ciljevi početne ocjene općenito su sljedeći¹:

- pojasniti istaknuta pitanja koja brinu podnosiocima pritužbe i steći bolji uvid u njihova stajališta, kao i gledišta drugih zainteresiranih strana (npr. nosioca projekta ili domaćih organa vlasti);
- steći uvid u opravdanost istaknutih pitanja koja brinu podnosiocima pritužbe;
- ocijeniti mogu li zainteresirane strane (npr. podnosioci pritužbe, relevantni projektni tim Grupe EIB-a i nosilac projekta) tražiti rješavanje spornih pitanja koja su istaknuli podnosioci pritužbe i kako;
- utvrditi jesu li za ispitivanje tvrdnji iz pritužbe ili rješavanja pitanja koja su istaknuli njeni podnosioci neophodne i/ili moguće dodatne radnje Pritužbenog mehanizma (tj. ocjena usklađenosti ili rješavanje spora na osnovi saradnje uključenih strana).

¹ Kao što je opisano u tački 2.2.1. Postupaka pritužbenog mehanizma, koji su dostupni na: [Postupci pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a iz novembra 2018.](#)

SADRŽAJ

Sažetak	1
1 Projekat	2
2 Pritužba	2
3 Regulatorni okvir	3
4 Početno ocjenjivanje	4
5 Predstojeći koraci	5

POJMOVNIK

EIB	Evropska investicijska banka
€	euro
Projekat	Koridor Vc Poprikuše – Medakovo
Nosilac projekta	Javno preduzeće Autoceste FBiH d.o.o.

SAŽETAK

Ovaj izvještaj odnosi se na projekat izgradnje autoceste Medakovo – Poprikuše na Koridoru Vc u Bosni i Hercegovini, koji finansira Evropska investicijska banka. Projekat se sastoji od izgradnje nove autoceste u dužini od 35 km, uključujući povezanu infrastrukturu. Svrha ovog izvještaja je da se da početna ocjena pritužbe, pojasne istaknuta pitanja koja brinu njene podnosiocce i iznesu predstojeći koraci.

Glavne tvrdnje podnosioca pritužbe odnose se na povećani rizik od plavljenja njegove imovine i neprikladnost planirane obilaznice koja će naselje u kojem se nalazi njegova imovina povezati sa selom Ozimica te tamošnjim domom zdravlja i školom. Osim toga, podnosilac pritužbe tvrdi da su trenutni građevinski radovi u vezi s projektom uzrokovali štetu na njegovoj kući, kao i da stvaraju dodatnu prašinu i buku te zagađuju zrak. Podnosilac pritužbe nadalje tvrdi da zainteresirane strane nisu uključene na odgovarajući način. Konačno, zabrinut je i zbog budućih negativnih uticaja koji se očekuju po dovršenju projekta.

Nosilac projekta obratio se podnosiocu pritužbe u oktobru i organizirao je sastanak radi razgovora o spornim pitanjima koja je iznio podnosilac pritužbe.

Nakon početne ocjene dostupnih informacija te nakon što je s nosiocem projekta i zainteresiranim stranama u projektu razmijenio gledišta, Pritužbeni mehanizam predlaže da se pristupi postupku rješavanja spora na osnovi saradnje, na što su podnosilac pritužbe i nosilac projekta pristali.

1 PROJEKAT

- 1.1 Dana 12. decembra 2020. Upravno vijeće EIB-a je odobrilo finansiranje izgradnje nove dionice autoceste na Koridoru Vc između Medakova i Poprikuša u Bosni i Hercegovini (BiH) sredstvima u iznosu do 340 milijuna eura² (projekat). Projekat izvodi Javno preduzeće Autoceste FBiH d.o.o., državno preduzeće koje se bavi izgradnjom i održavanjem autocesta (nosilac projekta).
- 1.2 Projekat je dio Paneuropskog autocestovnog koridora Vc, koji Mađarsku i istočnu Hrvatsku povezuje s BiH i Jadranskim morem.
- 1.3 Građevinski radovi na projektu počeli su krajem 2023. godine, a dovršenje projekta predviđeno je krajem 2027.

2 PRITUŽBA

- 2.1 Dana 19. aprila 2024. Pritužbeni mehanizam je primio pritužbu fizičkog lica (podnosioca pritužbe) koje je zabrinuto zbog mogućih negativnih uticaja projekta na okoliš i društvo u naselju Močarac (u kojem se nalazi imovina podnosioca pritužbe).
- 2.2 Na osnovi podnesene pritužbe te informacija koje je podnosilac pritužbe naknadno dostavio i komunikacije s njim³, Pritužbeni mehanizam je pitanja koja brinu podnosioca pritužbe i njegove tvrdnje sažeo kako slijedi:
 - i. Povećan rizik od poplava: podnosilac pritužbe objasnio je da su građevinski radovi na projektu negativno uticali na protočnost okolnih vodotoka i mogućnost prirodnog otjecanja voda od padavina, što je navodno dovelo do povećanja rizika od plavljenja njegove imovine.
 - ii. Neodgovarajuća širina obilaznice: obilaznicom koja se gradi u sklopu projekta zamijenit će se postojeća lokalna cesta koja naselje Močarac povezuje sa selom Ozimica⁴ na drugoj strani buduće autoceste; podnosilac pritužbe smatra da će obilaznica biti preuska da bi se koristila za saobraćaj većih vozila (kao što su školski autobusi ili kola hitne pomoći) ili za dvosmjerni saobraćaj.
 - iii. Prašina, zagađenje i buka: podnosilac pritužbe objasnio je da građevinski radovi na projektu negativno utiču na njegovu imovinu, sredstva za život (poljoprivredne proizvode) i dobrobit zbog povećane izloženosti prašini, buci i zagađenju zraka. Podnosilac pritužbe također očekuje negativne uticaje koje će po dovršenju projekta uzrokovati povećani nivoi buke i zagađenja zraka.
 - iv. Nedostatak saradnje s nosiocem projekta te njegovih informacija (a) o negativnim uticajima projekta na imovinu podnosioca pritužbe te (b) o donesenim i planiranim mjerama njihovog ublažavanja.
 - v. Šteta na kući podnosioca pritužbe (poput pukotina u zidovima) koja je navodno uzrokovana građevinskim radovima na projektu.
- 2.3 Glavni cilj podnosioca pritužbe je taj da se riješe pitanja koja ga brinu u vezi s povećanim rizikom od poplava i izgradnjom obilaznice. Pored toga, istaknuo je da želi dobiti naknadu za štetu na njegovoj kući te zatražio eksproprijaciju njegove nekretnine.

² Stranica posvećena projektu, dostupna na: [KORIDOR VC MEDAKOVO – POPRIKUŠE \(eib.org\)](https://eib.org/koridor-vc-medakovo-poprikuše)

³ Podnosilac pritužbe dodao je tvrdnju ii. tokom telefonskog razgovora sa Pritužbenim mehanizmom u septembru 2024., a tvrdnja v. iznesena je tokom sastanka s nosiocem projekta 2. oktobra 2024.

⁴ U kojem se nalazi ključna infrastruktura, kao što su tamošnji dom zdravlja i škola.

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a — Izvještaj o početnoj ocjeni

- 2.4 Podnosilac pritužbe obavijestio je Pritužbeni mehanizam da je dana 31. oktobra 2024. nosiocu projekta podnio zahtjev za naknadu štete koja je navodno nastala na njegovoj kući (pukotine u zidovima), zajedno s fotografijama spomenutih oštećenja. Zatim je dana 4. novembra 2024. zatražio eksproprijaciju.

3 REGULATORNI OKVIR

- 3.1 Pritužbeni mehanizam je dužan obaviti početno ocjenjivanje pritužbe^{5,6,7}. Za više informacija o cilju početne ocjene pogledajte stranicu iii. Daljnje radnje Pritužbenog mehanizma u ovom predmetu mogu uključivati ocjenu usklađenosti ili postupak rješavanja spora na osnovi saradnje. Pritužbeni mehanizam treba odrediti odgovarajuće zainteresirane strane koje treba uključiti u mogući postupak rješavanja spora na osnovi saradnje te treba steći uvid u gledišta i spremnost tih strana na rješavanje spornih pitanja⁸. Ovaj izvještaj sadrži rezultate početne ocjene Pritužbenog mehanizma.
- 3.2 Postupak rješavanja pritužbi uređen je relevantnom politikom (Politikom) i postupcima (Postupcima) Pritužbenog mehanizma.
- 3.3 Što se tiče regulatornog okvira relevantnog za projekat, riječ je o primjenjivim zakonima i propisima te politikama, postupcima i standardima EIB-a, uključujući Priručnik EIB-a za okolišna i društvena pitanja, svezak 2.⁹, te Okolišne i društvene standarde EIB-a u ažuriranoj verziji iz 2018.¹⁰ Konkretno, relevantni mogu biti sljedeći standardi:
- i. **Standard 1. o procjeni i upravljanju okolišnim i društvenim uticajima i rizicima**, kojim se određuju odgovornosti nosioca projekta u procesu procjene, upravljanja i praćenja okolišnih i društvenih uticaja i rizika povezanih s aktivnostima¹¹.
 - ii. **Standard 9. o zdravlju i sigurnosti na radu te javnom zdravlju i sigurnosti**, kojim se postavlja cilj da se osigura da nosioci projekata propisno predvide, izbjegniju ili minimiziraju te da djelotvorno ublaže rizike i štetne uticaje na zdravlje i sigurnost lokalnih zajednica unutar utvrđenog područja uticaja projekta, kako u fazi izgradnje, tako i u fazi eksploatacije¹².
 - iii. **Standard 10. o uključivanju zainteresiranih strana**, koji opisuje sistemski pristup uključivanju zainteresiranih strana koji nosilac projekta treba razviti i održavati posredstvom konstruktivnog odnosa s relevantnim zainteresiranim stranama. Zainteresirane strane su one na koje će projekat izravno ili posredno uticati ili vjerojatno uticati, kao i one koje mogu imati koristi od projekta ili na njega uticati¹³.

⁵ Tačka 4.2.1. Politike, koja je dostupna na: [Politika pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a](#).

⁶ Tačka 2.1.3. Postupaka, koji su dostupni na: [Postupci pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a](#).

⁷ Napominjemo da se ova pritužba odnosi na okolišne i društvene uticaje projekta koji finansira EIB. Kako se navodi u tački 2.1.2. Postupaka, u pritužbama koje se odnose na okolišne i društvene uticaje finansiranih projekata obično se ističu složena pitanja. Iz tog razloga i zbog osjetljivosti odnosa u koje su uključeni nosilac projekta, domaći organi vlasti, organizacije civilnog društva i ljudi pogođeni projektom naročitu pažnju treba posvetiti posebnim postupcima koji se primjenjuju na tu vrstu pritužbi. U skladu s tačkom 2.1.3. Postupaka, uobičajeni postupak za tu vrstu pritužbi formalno se sastoji od dvije faze: faze početnog ocjenjivanja i faze ocjenjivanja usklađenosti ili postupka rješavanja na osnovi saradnje.

⁸ Tačka 2.2.5. Postupaka.

⁹ Pogledajte [eib-environmental-and-social-handbook.pdf](#), verzija od 2. 12. 2013.

¹⁰ [Okolišni i društveni standardi \(2018.\) \(eib.org\)](#)

¹¹ Okolišni i društveni standardi, verzija 10.0 od 8. 10. 2018., standard 1., tačka 5.

¹² Okolišni i društveni standardi, verzija 10.0 od 8. 10. 2018., standard 9., tačka 4.

¹³ Okolišni i društveni standardi, verzija 10.0 od 8. 10. 2018., standard 10., tačke 2. i 9.

- 3.4 Konačno, u skladu s Politikom, rokovi za obradu pritužbe mogu se produljiti u dogovoru s njenim podnosiocem kako bi se omogućilo sveobuhvatno uključenje strana i kako bi se udovoljilo opravdanim očekivanjima¹⁴.

4 POČETNO OCJENJIVANJE

- 4.1 Tokom početnog ocjenjivanja Pritužbeni mehanizam je: (i) održao sastanak s relevantnim projektnim timom EIB-a kako bi prikupio informacije; (ii) obavio zasebne telefonske razgovore s podnosiocem pritužbe i nosiocem projekta kako bi stekao bolji uvid u iznesene tvrdnje; (iii) angažirao lokalnog posrednika radi pomoći pri početnom ocjenjivanju; (iv) obavio posjetu Močarcu u septembru/oktobru 2024.; i (v) preispitao informacije o projektu, kao što su relevantni Pregled podataka o okolišnim i društvenim pitanjima¹⁵, Akcioni plan preseljenja (iz marta 2023.)¹⁶, Plan uključivanja zainteresiranih interesnih strana (iz augusta 2020.)¹⁷, Plan upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima (iz decembra 2020.)¹⁸ i Procjena uticaja na okoliš i društvo (iz septembra 2019.)¹⁹.
- 4.2 Pritužbeni mehanizam i lokalni posrednik su podnosiocu pritužbe i nosiocu projekta (stranama) objasnili dva postupka koja su im na raspolaganju radi rješavanja pritužbe: rješavanje spora na osnovi saradnje i ocjena usklađenosti. Strane su pristale učestvovati u postupku rješavanja spora na osnovi saradnje uz posredovanje Pritužbenog mehanizma u odnosu na sve tvrdnje opisane u tački 2.2. ovog izvještaja.
- 4.3 U sklopu početne ocjene posrednik je dana 30. septembra i 2. oktobra 2024. održao sastanke i obavio obilaske lokacije. Tokom obilaska lokacije obavljenog 30. septembra 2024. posrednik se sastao s podnosiocem pritužbe i predstavnikom lokalne zajednice.
- 4.4 Osim toga, posrednik je 2. oktobra 2024. prisustvovao sastanku koji je organizirao nosilac projekta. Među učesnicima su bili podnosilac pritužbe, predstavnici nosioca projekta, nadzorni inženjer i predstavnici Općine Žepče (kojoj pripadaju i Ozimica i Močarac).

Sastanak je poslužio kao prilika da strane razmijene svoja stajališta o pitanjima koja je istaknuo podnosilac pritužbe. Težište rasprave je uglavnom bilo na dva glavna problema:

- i. riziku od plavljenja imovine podnosioca pritužbe i naselja Močarac; i
- ii. širini obilaznice i ceste koja naselje Močarac povezuje sa selom Ozimica.

- 4.5 U vezi s pitanjem iz prethodne tačke 4.4.i., na sastanku je dogovoreno da će nosilac projekta očistiti dio riječnog korita Ozimice kako bi se rizik od plavljenja smanjio do provedbe trajnog rješenja. Planirano je da se radovi na čišćenju izvrše u roku od mjesec dana nakon sastanka. Međutim, za radove na čišćenju je potrebna prethodna saglasnost svih pet vlasnika zemljišta²⁰ koji moraju omogućiti pristup riječnom koritu preko njihovih parcela. Podnosilac pritužbe pristao je započeti razgovor s vlasnicima zemljišta radi dobivanja njihove saglasnosti u tu svrhu. Predstavnici općine pristali su izraditi prijedlog za izradu novog projekta regulacije riječnog korita (zamišljenog radi sprečavanja budućih poplava) te koordinirati njegovu provedbu s nosiocem projekta. Konačno, nadzorni inženjer pristao je provjeriti cijevi postavljene u području nasipa autoceste te intervenirati kod izvođača u slučaju da su radi sprečavanja poplava na tom području potrebne cijevi većeg prečnika.

¹⁴ Tačka 4.4.4. Politike.

¹⁵ Dostupan ovdje: [Pregled podataka o okolišnim i društvenim pitanjima \(eib.org\)](#).

¹⁶ Dostupan ovdje: [Akcioni plan preseljenja za poddionicu Ozimica – Poprikuše \(eib.org\)](#).

¹⁷ Dostupan ovdje: [Plan-uključivanja-zainteresiranih-strana-SEP-2020.pdf \(jpautoceste.ba\)](#).

¹⁸ Dostupan ovdje: [Plan-upravljanja-okolišnim-i-društvenim-pitanjima-ESMP-2020.pdf \(jpautoceste.ba\)](#).

¹⁹ Dostupan ovdje: [PUOD kao ažurirana verzija PUO-a](#).

²⁰ Podnosilac pritužbe i još četiri vlasnika zemljišta.

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a — Izvještaj o početnoj ocjeni

- 4.6 U vezi s pitanjem iz prethodne tačke 4.4.ii., nosilac projekta priznao je da postoji problem i potvrdio spremnost na daljnji rad na pronalaženju rješenja. Raspravljalo se o dva alternativna rješenja: (i) proširenju postojeće ceste koja Ozimicu povezuje s obilaznicom ili (ii) izgradnji novog puta duž nasipa autoceste. Zaključeno je da su za odluku o tome kako postupiti potrebne dodatne pripremne radnje i uključenje lokalnog stanovništva.
- 4.7 Ova konstruktivna rasprava i prvi postignuti dogovori pokazuju da među stranama postoji dobra volja da pronađu rješenje za rizik od poplava i dio drugih problema iznesenih u pritužbi, kao i da stupe u direktnu komunikaciju.
- 4.8 Nosilac projekta je dana 11. oktobra 2024. obavijestio Pritužbeni mehanizam da, prema mišljenju nadzornog inženjera, trenutno nema potrebe za zamjenom postojećih cijevi te da ne žele svi vlasnici zemljišta izvođaču omogućiti pristup riječnom koritu radi radova na njegovom čišćenju. Nosilac projekta koordinira rješavanje pristupa riječnom koritu s Općinom Žepče i predstavnikom lokalne zajednice.

5 PREDSTOJEĆI KORACI

- 5.1 Nakon početnog ocjenjivanja i s obzirom na iskazanu volju strana da stupe u dijalog radi rješavanja istaknutih pitanja, Pritužbeni mehanizam predlaže da se u vezi s tvrdnjama koje je iznio podnosilac pritužbe pristupi postupku rješavanja spora na osnovi saradnje. Na osnovi informacija prikupljenih tokom početnog ocjenjivanja Pritužbeni mehanizam očekuje da će važan element tog procesa biti olakšavanje razmjene informacija između strana u sporu (i drugih relevantnih zainteresiranih strana). Postupak rješavanja spora na osnovi saradnje je po svojoj prirodi okrenut prema budućnosti jer se njime nastoji doći do obostrano prihvatljivih i održivih rješenja. Pritužbeni mehanizam koordinirat će pripremu i provedbu tog postupka zajedno sa stranama.
- 5.2 Podnosilac pritužbe obavijestit će se o ishodu postupka rješavanja spora na osnovi saradnje putem izvještaja o rješavanju spora koji će sastaviti Pritužbeni mehanizam.